

MINISTRY OF ITAUKEI AFFAIRS

MINISTRY OF ITAUKEI AFFAIRS
ITAUKEI TRUST FUNDS COMPLEX
87 QUEEN ELIZABETH DRIVE, SUVA
P.O.BOX 2100, GOVERNMENT BUILDING, SUVA, FIJI.

TELEPHONE: (679) 3100 909

FAX: (679) 3317 077

ika4 ni Epereli, 2017

CAU NI TABACAKACA ITAUKEI

Ni bula vinaka na turaga, marama, cauravou, goneyalewa kei kemuni ragone.

Ena macawa qo, au na gadreva me dua na noqu ivakamacala ena veiliutaki vakavanua. Ena 1992 a tabaki kina na ivola i Parofesa Asesela Ravuvu ka vakatokai na 'Leqa na Qio qai Kata.' Na ivola qo e baleta na politiki, ia au na gadreva meu vakayagataka e vica na malanivosa me vukea na yavu ni veiliutaki vakavanua ena noda veikoro kei na kena yavusa vakaturaga.

Ena imatai ga ni wase ni ivola qo era vakaraitaka na turaga parofesa ni "malumalumu ni turaga era na rawa ni lai malumalumu tale ga kina na lewe ni nodra yavusa, se na nodra malumalumu ena rawa ni vakayavalati kina na nodra itutu."

E vosa tiko na turaga parofesa ena bula vakaviti ni bera na cabe ni lotu kei na gauna vakoloni. Ia, sa bibi sara meda raica vakayalomatua na yatuvosa qo ena gauna ni veiliutaki edaidai. E sa dua na gauna balavu na noda vakararavi tiko na kawa itaukei ena veika vulagi ka sa vakadredretaka vakalevu na noda liutaki vakavinaka ena noda veidelaniyavu vakaturaga. Na vuli kei na rawaka vakailavo e ivurevure ni bula ena veikoro ia kevaka sa vakayagataki na rua na ka qo me yavu ni veiliutaki vakavanua ka sega ni dokai kina na ivalavala kei na ivakarau vakavanua ni veiliutaki, sa na dua na vanua dredre e sa na mua kina na vanua.

Na turaga kevaka e malumalumu ena veika vakavuli se vakailavo e dodonu me vutuniyau ena itovo vakavanua kei na kena veiwekani. Kevaka e maroroa vinaka na turaga na nona veiwekani ka doka na ivalavala vakavanua, era na maroroa na turaga na vanua kei na kena veiwekani. Ena daumaka tale ga kevaka e tiko taucoko vua na turaga na isolisoli sa vakamacalataki tiko mai icake me qarava vinaka kina na nona tamata. Ia, kevaka e sega taucoko na veika oqori sa dodonu me sasagataka na vanua me vakacokotaka na veiliutaki vakavanua ka vakabulabulataka na kena ivalavala vakavanua. Ena rawati ga na veika qo, kevaka era na cakacakavata na leweniyavusa kei na lewenimataqali mera vakasaqara na iwali ni nodra leqa.

Na vuravura eda sa bula tiko kina qo sa tu vata na kena vinaka kei na kena bolebole. E bibi meda kila vinaka na yavu ni noda itavi vakavanua ka me sauvaki kina na itutu vakaturaga. E dodonu tale ga meda kila na vanua e yala kina na noda itavi vakavanua ka meda kua ni siova na itavi ni dua tale na itutu vakavanua. Ni na matata na veika oqori, ena votu na bula ni veidokai, veivakaturagataki kei na veilomani dina vakavanua.

Na ivalu levu e dodonu meda sa valu kina na kawa itaukei ena gauna oqo oya na ivalu vakayalo. Sa ra valu oti na noda qase ena ivalu vakayago, sa qai vo qo na ivalu dredre duadua oya na ivalu vakayalo. E dredre baleta nida valuta tiko e dua na ka eda sega ni raica. Sa dodonu meda valuta na duiyaloyalo, na yaloca, yalovuvu, veisisivotaki kei na vuqa tale. Sa dodonu kina meda veiuasiviti ena veidokadokai vakavanua, meda lotu vakaidina ka meda vuli ka yacova sara na kena itagede cecere duadua.

Sa vakamamasu ni Tabacakacaka iTaukei vei kemuni na turaga ni vanua, me lomani na vanua ka maroroi na kena veiwekani. O keda na lewenivanua, meda sauvaka ka doka na veiliutaki vakavanua.

**Naipote Katonitabua
Vunivola Tudei ni Tabacakacaka iTaukei**